

Az edény térfogata 2 dm^3 , ebből 1 dm^3 -t vas foglal el, tehát az edényben eredetileg 1 dm^3 víz helyezkedik el. Határozzuk meg, hogy mennyivel nő az edény, a vas és a víz térfogata, ha hőmérsékletüket $10 \text{ }^\circ\text{C}$ -ról $90 \text{ }^\circ\text{C}$ -ra emeljük. Ismeretes, hogy a köbös hőtágulási együttható a lineáris hőtágulási együttható háromszorosa, tehát az üveg, illetve vas köbös hőtágulási együtthatója

$$\beta_{\text{ü}} = 0,000024 \text{ } 1/^\circ\text{C}, \quad \beta_{\text{vas}} = 0,0000351 \text{ } 1/^\circ\text{C}.$$

Ebből következik, hogy a $2 \text{ dm}^3 = 2000 \text{ cm}^3$ -es üvegedény térfogata $80 \text{ }^\circ\text{C}$ -os hőmérséklet-emelés hatására

$$2000 \text{ cm}^3 \cdot 80 \text{ }^\circ\text{C} \cdot 0,000024 \text{ } 1/^\circ\text{C} = 3,84 \text{ cm}^3\text{-rel}$$

nő; az $1 \text{ dm}^3 = 1000 \text{ cm}^3$ vas térfogata $80 \text{ }^\circ\text{C}$ -os hőmérséklet-emelés hatására $1000 \text{ cm}^3 \cdot 80 \text{ }^\circ\text{C} \cdot 0,0000351 \text{ } 1/^\circ\text{C} = 2,81 \text{ cm}^3$ -rel nő. Végül a víz térfogatának növekedése

$$1000 \text{ cm}^3 \cdot 80 \text{ }^\circ\text{C} \cdot 0,000181 \text{ } 1/^\circ\text{C} = 14,48 \text{ cm}^3.$$

A víz és a vas térfogata együttesen

$$14,48 \text{ cm}^3 + 2,81 \text{ cm}^3 = 17,29 \text{ cm}^3\text{-rel}$$

növekszik, az üvegedény térfogata csak $3,84 \text{ cm}^3$ -rel növekszik, így

$$17,29 \text{ cm}^3 - 3,84 \text{ cm}^3 = 13,45 \text{ cm}^3$$

víz folyik ki az edényből.

Németh István (Zalaegerszeg, Zrínyi M. Gimn., I. o. t.)